

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: **Ljubljana, Sodna ulica št. 5.**

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čekovni račun št. 13.236.

Vladna kriza in SLS.

Kralj še vedno ni sprejel demisije Pašić-Pribičevićevega kabineta in do danes ni poveril nikomur, da sestavi novo vlado. — To je bistveni uspeh krize do sedaj.

Vlada na eni strani in njen glavni antagonist Radić na drugi strani čakata v velikem miru rešitve, najsi pride malo popred ali malo kasneje.

Izredno nervoznost pa kažejo generali SLS, akoravno vedno zatrjujejo, da je položaj opozicijskega bloka izboren ter da kralj niti ne more ukreniti drugače, nego da poveri opoziciji sestavo nove vlade.

Tem manj moremo razumeti, zakaj da kažejo gospodje tako nervoznost! Kdo je siguren svoje stvari, ni nikdar nervozen, ker nima razloga za to. Le tisti je nervozen, ki se ne čuti sigurnega. Ker pa to pri SLS ni, ko v enomer ponavlja, da je opozicijska vlada gotova stvar, moremo tem manj razumeti, zakaj da se venomer razburja. To je velika taktična napaka. Generali ne smejo nikdar biti sredi bitke

razburjeni, sicer je bitka vnaprej izgubljena. Generaliteta mora varovati mirno kri! Tembolj, če je zmaga gotova. Ako pa zmaga ni gotova, potem že celo! S svojim mirom zbuja zaupanje v svojih četah, zaupanje, ki je izrednega pomena za zmago. In če vidijo vnaprej **gotov poraz**, morajo ohraniti za vsako ceno mirno kri in jasne možgane, kajti naloge generalitete so ravno v tem slučaju najtežavnejše in najvažnejše. Saj je po zgubljeni zmagi treba zbirati tepene čete in jim vdihovati nov pogum, novo disciplino in novo borbenost. Kako bo pa to šlo, ko vojskovodje že kar vnaprej ne pridejo iz razburjenja in se med seboj kar pretulijo samega razburjenja, da se niti komande ne sliši.

Nujno svetujemo, da se gospodje generali malo premislijo, da ne bo morebiti v zgubljeni borbi poleg njih (kar bi končno mi še prenesli) ne šlo še marsikaj rakom žvižgat, kar je večje in trajnejše vrednosti, kot so gospodje sami.

Realna politika.

Pri nas imamo ljudi in politike, ki neprestano valjajo po ustih Triglav in Solun, Jadransko in Črno morje, lepo našo domovino in — fuj te bodi, ako jim ne ploskaš ob vsaki frazi. Isti ljudje, ki govore o neki Jugoslaviji bodočnosti kot velesili, pa niso od njenega obstoja dalje ničesar storili, da bi se svojemu „ideal“ približali dejansko le za korak.

Med te politike spadata tudi dr. Korošec in njegova družba, ki znata pač govoriti, kadar nanese prilika, o združitvi Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v skupno državo, ki pa tekom petih let nista bila niti toliko sposobna, da bi preskrbela za voz

gramoza, s katerim bi se posula ena ali druga cesta v Sloveniji, ki vodi preko Sotle in Kolpe. Tekom petih let niso ti politiki, četudi so bili že v vseh mogočih političnih položajih, na vladi in v opoziciji, ničesar storili za ureditev razmer v državi. Od njih imamo samo načrte, kako naj bi se uredila država, in še ti načrti so nepopolni. Popolnoma so pozabili, da ni glavna stvar oblika države, pač pa zadovoljni državljani.

Ljudje, ki ne znajo gospodariti v malih razmerah, tudi velike Jugoslavije ustvarili ne bodo. Njihovo frazerstvo je tembolj pogubno, ker zbuja neupravičene nade v boljšo bodoč-

nost brez lastnega truda in dela. Ako bi imeli kaj ljubezni do obstoječe države in ljudstva, ki v njej živi, dela in trpi, bi morala biti njihova prva skrb, temu ljudstvu olajšati življenjske pogoje ter mu ustvariti take narodno-gospodarske razmere, da bi že vsled svoje lastne moči tvorila naša zemlja privlačno silo.

To bi bila realna politika, to bi bila ljudska politika dela. Naše ljudstvo se ne more zadovoljevati z obljubami in tolažiti na boljše čase. Ono hoče živeti danes in ne tako kakor ribniški konj, ki je crknil ravno takrat, ko se je naučil stradati.

Politika, ki jo je doslej vodila SLS pod vodstvom dr. Korošca, je bila za Slovence v vsakem oziru pogubna. Medtem ko je popolnoma zanemarjala gospodarska vprašanja, se je zapletla v državnopravno frazerstvo, ki je s svojo nedoslednostjo uničilo vsak ugled in vpliv, ki ga je najmočnejša stranka v Sloveniji imela. Kdo naj verjame v avtonomistične ali pa federalistične fraze voditeljev SLS, če so pa ti voditelji pred leti sami ubijali vsako avtonomno pravico slovenskega ljudstva?

Mi potrebujemo takih ljudi, ki ne bodo prodajali enkrat ljudske pravice za skledo leče, drugič pa vpili po nji, ko vidijo, da je prepozno. Mi rabimo ljudi, ki so ob vsakem trenutku na mestu, ki jim ljudska stiska in trpljenje nista le vzrok za lastne spekulacije, pač pa povod za resno delo v prid tega ljudstva.

To, kar hoče danes naše ljudstvo,

ni avtonomija ali centralizem, pač pa pošteno zakonodajno delo na gospodarskem in socialnem polju ter dobra uprava. Prerekanje za državnopravne fraze je toliko časa naravnost škodljivo ljudskim in državnim koristim, dokler se v državi, ki bi lahko preživljala še enkrat toliko ljudi, kakor jih ima, množe vrste brezposelnih ter se zavira vsak večji obrtni razmah. Ljudem dajte dela in kruha, napravite jih zadovoljne, pa bo tudi vprašanje državne oblike kmalu rešeno. Sovrašstvo, ki ga danes goje politični voditelji med jugoslovanskimi narodi, ni utemeljeno v nobenih notranjih nagonih, temveč je umetno ustvarjeno po politikih, ki jim ribarjenje v kalnem prinaša strankarske in osebne dobičke.

Srbski, hrvatski in slovenski kmet ima iste ali vsaj slične potrebe in želje. Eden in drugi trpi radi državno-pravnih preprirov vodilnih politikov, eden in drugi komaj čaka, da bi prišli do veljave ljudje, ki bi jim bile težnje delovnega ljudstva bolj pri srcu kakor pa lastne želje.

Zadovoljiti ljudstvo v najprimitivnejših gospodarskih in socialnih zahtevah, bi imela biti skrb ljudskih zastopnikov in vseh, ki jim je poverjeno vodstvo državnih poslov. Zadovoljni državljani bodo edini steber, ki bodo nosili državno zgradbo in le ti sami bodo tudi oni, ki bodo ustvarili veliko Jugoslavijo.

V ta namen pa nam je predvsem potrebno več, v resnici prave realne politike.

Politični pregled.

Politični položaj

je še vedno neizpremenjen. Preko praznikov so se razgovori krone s posameznimi politiki prekinili in se bodo nadaljevali sedaj, ko se je kralj vrnil z večdnevnega lova zopet v

Belgrad. Vendar pa ni misliti, da bi se položaj razčistil prej kot po pravoslavnih velikonočnih praznikih. V političnih krogih zatrjujejo, da je kraljeva izrečna želja, naj se v političnih strasteh zagrizeni in razburkani duhovi pomirijo in da se naj trezno pri-

Eliza Orzeszko:

Smrt doma.

(Dalje.)

No, sraka zleti na drugo drevo, na visoko brezo, potuhne se ob vitko vejo in se venomer smeje.

Zimovka ji sledi, sede na okrajek plotu, ki meji vrt in livado, in zopet povprašuje, ali sraka se le guglje na vitki brezovi veji kot na gugalnici in se posmehuje zimovki in vsemu. Zimovka pa se krči na plotovem okrajku, napihuje se, perje se ji naščeperi in s polsanjajočimi očmi gleda na kup brestovine, ki leži poleg plotu, in poslušaja škorce, ki so se zakasnilo, da niso še odleteli, pa zdaj ob solnčnem zahodu legajo k počitku.

Mrak počasi in pomalem razhlaja zrak in ga potemnuje. Rdeča prevleka na voltairskem fotelju bleščeče se sveti v tem prvem mraku, lesene ograje otroških postelje se prikazujejo vse prozorneje, pozlačeni okvirji slik in sličic sijajo zelo jasno, steklene krogle na lučih, medeni amorji na mnogokrakih svečnikih, ženski trumeau, kovinski predmeti, od kate-

rih eden je precej velik in predstavlja človeka z nazaj nagnjenim klobukom, kako stoji prekrižanih rok na samotni, odlomljeni skali. Njega ni pomnil niti stari Joahim, nego je le slisal od očeta, da je to figuro semkaj prinesel na povratku z daljnega zapada neki domačin, ki je potem leta in leta presedel v voltairskem fotelju in zrl v ta kip kot na svojo davno čast in nado. Morda se je iz žalosti za njim postaral, izogibal se je ljudi in na ženske se ni razumel, mnogo let je še preživel v samotni pod to streho in umrl, gledajoč kip, ki se je klanjal nad na odlomljeno skalo. Joahim je poznal ime tega kipa in ime njegovega častilca. Oče mu je pripovedoval, da je ta človek vsakomur, ki bi vstopil, pokazal ta kip in mu dejal z nekim posebnim glasom: „Moj vojskovodja!“

Dalje so pred hišo še mnoge stvari, vsakovrstne oblike in velikosti, toda kakor da je selitev vse to z vso silo iztrgala in razmetala. Zdaj se naglo končuje v hodniku; hitro sledi vprašanje vprašanju: Kdo da več? Kdo da več? in neprestano zvoní zvonec s presunljivim glasom. Do

večera mora biti vse končano: hiti občinstvo, hite uradniki, hitite od hodnika do vrat dve gruči: ljudje in stvari. Človeška gruča je kot živahno mravljišče, v katerem se poedine prikazni mešajo in izgubljaajo; druga gruča je oni prvi nad glavami in zgrbljenimi hrbti, in jasno se vidi vsaki njen kos. Slike in sličice s pozlačeni okvirji, fotelj, oblit z rdečo prevleko, trumeau na velikih lesenih levih, roglati svečniki, vitke vaze, poslikane predpečne stene, podstavki, obdelani in izrezljani, ura z dvema črnima, nepremičnima kazalcema na bledi podlagi, kovinske figure in med njimi največja: upognjena, mračna figura Napoleonova, — vse to se nosi nad človeškimi glavami in zgrbljenimi hrbti, premika se, razhaja se, blešči se raznobarvno, steklo in kovina, kreta se po ravnem dvorišču, v mraku, odhaja, beži. Kakor da jih je prevzela groza ali jih razbesnila selitev, vse se zgrinja k vozovom in vratom, vzpenja se in leze na vozove, vozijo se skozi vrata, in zunaj se oni in vozovi, na katerih sede, kupičijo in blišče; razpršujejo se na razne strani, in še se

vidijo nekaj časa kot temne, premikajoče se, manjše in vedno manjše točke na enoobličnem sivem obzorju in tihem, sanjajočem polju.

Gručica ljudi, ki je še ostala na hodniku, se smeji, kot da hoče počiti od smeha. Kako smešno starino so privlekli skozi vrata in jo postavili na hodniku — že zadnje! Ah, kako je smešna! Če jo le pogledaš, se moraš zasmejati! Ali je glasovirček, ki ima odsekan rep, ali je miza z dvema vrstama zob, zgoraj črnih in siljastih, spodaj pa širokih, rumenih kot pri stari babi, in navzdol potegnjenih. Kratka in trebušnata, s kožo orehove barve, na nekaj mestih predrto, stoji smešna starina na štirih zelo lepo in fino izdelanih nožicah, in zdi se, kot da z raztegnjenimi zobmi vprašuje: kdo me bo vzel?

— Tri in dvajset! Kdo da več?

Nikdo ne daje nič. Gledajo, ogledujejo, no kaj bi to komu! Teško je že samo razumeti, kdo je sploh kdaj mogel igrati na takem glasovirčku.

Edini Joahim ve, kdo je nanj igral in da se ni imenoval „fortepiano“, nego „clavicorde“. Kot v sanjah se iz davnega, davnega detinstva spomi-

čje reševati dalekosežna notranje-politična kriza.

Kdaj bo kriza rešena?

Sodijo, da bo prej potekel rok 3. maja, ko se sestane narodna skupščina, predno bo rešena vladna kriza. Ako se do tega dne ne bo rešila vladna kriza, se bo na prvi seji narodne skupščine samo objavilo, da se vlada nahaja v krizi, nakar se bodo seje narodne skupščine odgodile. Zanimivo je, da je kralj sicer klical k sebi razne politike na posvetovanje, ni pa še nikomur doslej poveril nalogo, naj poskusi sestaviti novo vlado.

Po praznikih.

Po praznikih se je sicer politično življenje v Belgradu nekoliko razživelo, ker se večje število poslancev polagoma že vrača v Belgrad v pričakovanju, da se kriza začne v teku tega tedna reševati. V Belgrad je došel tudi dr. Korošec, ki je imel z Davidovičem daljšo konferenco o nadaljnjem delu opozicijskega bloka. Blok pričakuje, da se kriza reši tako, da dobi blok poslovno vlado, kar je zelo malo verjetno.

Radikalno mnenje.

Radikali smatrajo, da je popolnoma nemogoče, da bi dobil opozicijski blok mandat za sestavo poslovne vlade. Radikalni krogi sodijo, da bo kriza rešena na ta-le način. Takoj po pravoslavni veliki noči, to je tretji ali četrti dan velike noči, bo krona nadaljevala s konzultiranjem šefov političnih skupin in 2. maja bo Pašič dobil volilni mandat. Na skupščinski seji 3. maja se bo prečital kraljev ukaz o razpustu današnje skupščine in o razpisu novih volitev.

Volilni sporazum med radikali in samostojnimi demokrati.

Listi poročajo, da so radikali in samostojni demokrati sklenili za slučaj volitev sporazum za vsa volilna okrožja izven Srbije in Makedonije. Volilna okrožja v Srbiji in Makedoniji so izključena iz tega sporazuma, ker bi po mnenju vodstva radikalne stranke skupni nastop nacionalnega bloka v teh okrajih oslabil pozicije ene ali druge skupine v korist ostalih opozicijskih strank. Volilni sporazum zahteva le skupni nastop v prečanskih krajih. Tu se postavijo skupne kandidatne liste. Volilni sporazum glede postavitve kandidatov temelji na razmerju glasov, ki jih je pri zadnjih volitvah dobila ena ali druga skupina v kakem prečanskem volilnem okrožju.

Zveza s Francijo. Listi poročajo, da bo povodom poseta jugoslovanske kraljevske dvojice v Parizu koncem maja sklenjena defenzivna vojaška zveza med Francijo in Jugoslavijo, slična oni med Češkoslovaško in Rumunsko odnosno Francijo. Kakor zatrjujejo, ima defenzivna zveza za cilj načelno varovati sklenjene mirovne pogodbe in ohraniti v Evropi po mirovnih pogodbah sklenjeno stanje.

Pogajanja z Madžarsko. V Belgradu so se pričela pogajanja med Madžarsko in našo kraljevino v svrhu rešitve raznih pravnih sporov in ureditve trgovskih odnošajev med obema državama.

Grška. Kakor poročajo, bo sledilo priznanju grške republike s strani italijanske vlade kmalu tudi priznanje s strani Anglije in Francije.

Rumunsko-turška pogajanja. Rumunski ministrski predsednik Bratiuanu, ki bo prispel v Carigrad zaradi pogajanj o turško-rumunski zvezni pogodbi, bo imel v Brusli razgovor z ministrskim predsednikom Izmetpašo. V političnih krogih zatrjujejo, da gre za zblizanje na politični in vojaški podlagi kot protiutež za rusko politiko ob Črnem morju. Turčija ima kot edina nekdanja sovražna država že vojaškega atašeja v Bukarešti.

Bolgarska. Bolgarsko sobranje je sprejelo vladno predlogo zakona, s katerim se podeljuje amnestija osebam, ki so se udeležile zemljoradniških in komunističnih nemirov v juniju in septembru l. 1923. Izvzeti so od amnestije voditelji in povzročitelji gibanja, v vsem približno 40 oseb. Predlog, da bi se amnestija raztegnila tudi na ministre Radoslavovega kabineta, je sobranje zavrglo.

Francija in Rusija. Francoski ministrski predsednik je poslal ruskeemu ljudskemu komisarju za zunanje zadeve Čičerinu brzojavko, v kateri izjavlja, da francoska vlada s tem, da je v imenu velikega števila francoskih znanstvenikov prosila milosti za ruske znanstvenike, ki so bili obsojeni v Kijevu, nikakor ni nameravala vmeševati se v notranje zadeve Rusije. Poincare je opozoril na svojo kategorično izjavo v senatu dne 9. aprila, da se francoska vlada ne bo bavila z notranjo politiko Rusije. Korak francoske vlade je izšel le iz čustva človečnosti. Stvar Rusije je, ali upošteva ta korak ali ne. Brzojavka končuje z ugotovitvijo, da je trditev, po kateri so kijevski obsojenci sodelovali pri francoski tajni službi, popolnoma izmišljena.

1. in ne točke 2. — Temu se je precej slabo godilo in težke pesti so mu dokazovale, da mora verjeti. Morebiti sedaj verjame — ali pa tudi ne! Gospod poslanec prav za prav ni izrecno povedal, **katera** generaliteta da stoji ob strani tigrov. Morebiti je imel le prav, ker ni dvoma, da generaliteta SLS stoji na ti strani. Za kuluk je precej znano, da ga je odpravila sedanja vlada gospodov Pašiča in Pribičevića. Vsaj tako je bilo čitati v Uradnem listu in je tudi zelo verjetno, ker je edino vlada imela pravico in možnost, ukiniti kuluk. Toda gospod Brodar trdi s tigrovo pogumnostjo, da ga je odpravil klub g. Korošca. — Če bi bilo to res, potem bi ostalo samo to nepojasnjeno, zakaj so toliko časa čakali z odpravo? Poleg tega jim priporočamo, ko imajo tako oblast, da naj odpravijo še vojaščino in vse davke, pa prav precej, ker »Srbijanci« fante vsak dan »notri vlačijo« in davke sproti pobirajo! Povrh še ponižno opominjamo gospode poslance SLS na obljubljeni avtonomiji. Pa brez zamere! — Ali res mora to biti, da se volilec SLS na tako smešen način vodijo za nos? Menimo, da poslanec bi moral vendar pokazati nekoliko modrosti in podajati svojim volilem **resnično** sliko položaja. Stranka, ki dela s takimi sredstvi, ponižuje sebe in svoje volilce. Najmanjše, do česar imajo volilec pravico, je, da jih spoštuje stranka, kateri so naklonili pri volitvah svoje zaupanje. Generaliteta SLS pa očitno ne spoštuje niti svojih poslancev, ko moramo v čast g. Brodarju smatrati, **da sam verjame**, kar je v ponedeljek pripovedoval svojim volilem. A potem je jasno, da so SLS generali gospoda poslance Brodarja temeljito »nafarbali«.

+ **Blokovci o bloku.** Zagrebška „Narodna politika“ je glasilo hrvatske ljudske stranke, ki nima sicer v parlamentu nobenega mandata, je pa v posestrimski zvezi z našo SLS ter ob vsaki priliki, četudi včasih s težkim srcem, zagovarja politiko dr. Korošca. Zanimivo je, kako ta list, čegar glavni urednik je dr. Šimrak, sodi o opozicijskem bloku. V zadnji številki namreč piše: „Slabost bloka obstoji v tem, da še danes po izstopu Pribičevića niso izčiščene njegove vrste. Med demokrati se nahajajo še danes ljudje, ki sporočajo vse načrte Svetozarju Pribičeviću in stoji z njim v najožjem stiku tako, da so vsak čas pripravljeni preiti na drugo stran. Vodja teh je Kosta Timotijević, ki zastopa načelo, da se demokratska stranka ne bi smela cepiti, temveč da bi morala iti kompaktno v volitve. Druga slaba stran bloka je v tem, ker je Davidovič še neprestano plašljiv in se boji stopiti v sredino bitke. On je kunktator in brez iniciative. Medtem so največja nesreča bloka Radičeve politične izjave na Dunaju. Radi demagogije načinja on danes macedonsko, albansko, bolgarsko in črno-

gorsko vprašanje. Razen tega se obnašajo njegovi ljudje v Belgradu zelo nespretno. Neki Karla Kovačević je govoril na velikem shodu opozicijskega bloka v hotelu Slavija pred obrazom dr. Korošca govori, v katerem je z najogabnejšimi besedami napadal duhovščino, ki da se ne sme baviti s politikom, temveč jo je treba izgnati v zakristije in cerkve. On je govoril o duhovnikih, ki so sežgali Matija Gubca.“ — Tako sodi o opozicijskem bloku dr. Korošec prijatelj dr. Šimrak, ki pravi o njem, da skuša doseči, da bi se radičevci odrekli demagogiji in se postavili na realna politična tla, kakor tudi, da bi se demokrati odločili za revizijo. Na kakšna realna politična tla hoče spraviti dr. Korošec radičevce, nam seveda najbolje dokazuje njegova politika neuspehov, ki jo slovensko ljudstvo bridko občuti. Vsekakor pa je značilno, kako pišejo o opozicijskem bloku hrvatski somišljeniki dr. Korošca, ki pusti bobnati po slovenskem časopisju o sijajnih uspehih bloka in njegovi enotni volji.

+ **Kdo je proti razpustu skupščine?** Znano je, da je največji nasprotnik razpusta narodne skupščine in razpisa novih volitev dr. Korošec, ki si želi volitev čim pozneje, da bi se lahko nanje pripravil. Dr. Korošec se namreč boji stopiti pred volilce, ki jim po preteku enega leta nima ničesar pokazati, da si je neprestano tičal v Belgradu. Glavno nasprotje med Radičem in dr. Korošcem obstoji ravno v vprašanju, kdaj naj se volitve vrše. Radič hoče imeti čimprej volitve in mu ni mnogo do kake poslovne vlade opozicijskega bloka. Dr. Korošec pa dobro ve, da pri novih volitvah ne bo mogel vzdržati dosedanjih postojank v Sloveniji in nima nikakega interesa, delati na razpust skupščine. Iz vsega je razvidno, da opozicijski blok niti v najnavadnejših zadevah ni edin, ker zasleduje vsaka stranka v njem predvsem le svoje cilje, ne pa skupnih. Odtod izvirajo tudi porazi opozicijskega bloka.

+ **Logika.** „Slovenec“ je zapisal, da je razkol v demokratski stranki državi v velikansko korist. Potemtakem je „Slovenec“ komaj čakal, da je dr. Korošec pognal Pribičevića v naročje Pašiču, oslabil opozicijski blok in ojačal radikale.

+ **Razkol v Radičevi stranki.** Listi poročajo, da so nezadovoljneži v Radičevi stranki sklenili izdajati svoj list, ki začne izhajati že te dni. V listu bodo nezadovoljneži kritizirali celokupno politiko Hrvatske republike kanse seljačke stranke in njene voditelje. Voditelji nezadovoljnežev očitajo predstavnikom HRSS, da so napravili mnogo nekorektnosti, zlasti da so slabo upravljali z denarjem, ki so ga zbrali za Seljački dom. Posamezniki so se s tem denarjem celo obogatili. Nezadovoljneži obtožujejo predvsem Radičevega nečaka, Pavla Radiča, da je na račun stranke kupil

Politične vesti.

+ **Poslanec Brodar** se je potrudil na velikonočni ponedeljek v Šenčur. Tam je razlagal volilem med drugim sledeče »resnice«: 1. Vsa »generaliteta« je na strani opozicijskega bloka. (Čestitamo!) 2. Jugoslovanski klub je odpravil kuluk. 3. Opozicijskemu bloku je treba samo večino Srbijancev dobiti

na svojo stran, potem mu poveri kralj zanesljivo vladno oblast. — Točko 3. so verjeli vsi poslušalci, tudi tisti, ki je niso razumeli. Ostali dve točki so pa verjeli samo tisti, kateri niso razumeli točke 3. — Od tistih pa, ki so razumeli točko 3, je bil eden tako nepreviden, da je glasno povedal, da ne verjame ne točke

nja majhne, žive in živahne babice, s srebrnimi koderčki okrog drobnege, nabranega lica, v plašču iz kadife, obrobjenem z dragoceno kožuho, kako je sedela v veliki dvorani za glasovirjem in je polagala na njegove zobe, skoro tako rumene kot danes, svoje suhe prste, bele in svetle kot slonova kost. Izpod teh prstov je takrat izvirala lahka, krasna melodija, ki se je samo semintja zatezala, prekinjala s pavzami za globoke poklone in z žalobnimi zvoki izzivala v srcih hvalo. Kadar je ta, nekoliko plaha, nekoliko žalostna, nekoliko pa romantična pesem zadonela iz velike dvorane po celi hiši, je služinčad po prstih prihitela pred zaprta vrata, da se nasliši, kako najstarejša gospa igra menuet. Sempatja bi se po menuetu njena srebropokrasta glava nagnila z zanosom na stran, in ob tihih akordih bi zapel slaboten glasek, melanholičen od spominov, drhteč od starosti, pesem: „Zašel je mesec, in psi so zaspali!“ — Drugič: tri in dvajset! Kdo da več?

Najbližje glasovirja stoji mršav, plešast, nekoliko ukripljen gospodar

z dragim, obledelim sukničem, oni isti pisar, ki je Helenino pismo vrge ljudstvu pod noge. Stoji pred glasovirjem, z nasmeškom na ustih, s podolgasto, sivkasto brado, razigranih oči, zaslonjenih s temnimi stekli, in pritiska na eno tipko svoj prosti prst, napet na koncu kot tulipan. Nežen, drhteč glas se razleže po hodniku. Ni to grdo: kot da je zazvenčala žica na harfi, ali da je zabrenčal komar v nočni tišini. Starina se še oglašja! Da le vidiš, koliko glasov ima še! Deset prstov, tulipanove oblike pada po rumenih, navzdol potegnjenih tipkah, prehaja čez nje, hiti vse hitreje, živeje, udarja vse močnejše, in stari glasovir doni v razuzdani, poskočni, vedno poskočnejši, besnejši igri. Tri glasove, ki se neprestano in venomer ponavljajo, prekinja enakomerno in ritmično oster, nagel glas, strastno vabeč na ples brez konca, na razuzdano norenje, na burne, pijane, ogabne skoke, oblite z znojno strujo. Teško je menda fini starini, ker tako cvili in besni, poskakuje in se nagiblje na vse strani, in v njenem harfinem ali komarjevem brenčanju se sliši tako ječanje,

škripanje in zavijanje, da se smeji tisti, ki ga igra, smejejo se vsi okrog njega, in smejejo se celo uradniki, mogoče tudi srečni, da je nastala majhna sprememba v delu, s katerim so se že ves dan trudili. Med ta veseli zbor se vmešata takoj še dva glasova. Najprej je privabila godba zimovka, ki je takoj priletela z vrta, se vsedla na streho, obračala zadivljena in preplašena svojo rdečo glavico in čivkala: „Kaj je to? Kaj je to? Kaj je to?“ Potem pa stari pes, povsem ginjen od godbe, stoji pred samim igralcem, izteguje mršavi smrček kvišku, in zategnjeno in presunljivo tuli. Tudi medena opica se je zakolebala nad mizo, zvonec je silno zazvonil, in močan glas je zavpil:

— Tretjič: tri in dvajset! Kdo da več?

Pisar umakne prste s tipk in zakriči:

— Tri in štirideset!

Potem prezirljivo mahne z roko in reče mlinarju:

— K vragu! Naj ga moji paglavci čisto razbijejo!

Starec z dolgim oprsnikom do členkov se kot težak panj odtrga od hodnikove ograje, kjer se je bil oprjel, zamrmra nekaj pod sivimi brki, polagoma obide hiše in vstopi v vrt.

Vlažno je, tišina in mrak v križajočih se alejah, širokih in ozkih, na kvadratih, zasajenih s sadnim drevjem in posutih z množico suhih stebel v gostih gručah grmovja, na cvetočih parketih, med katerimi se svetlika v zaprašeni rumeni in beli barvi cvetje, zamorjeno od mraza. Odpadlo listje, z vlago prilepljeno na zemljo, pokriva vse steze, samo semttertja pogleduje iz njegovega slikovitega pokrivala temno zelenilo trave. Skozi vrste drevja v aleji in skozi goste njegove gruče se vidi nad temnimi, gosto-rogovilastimi vrhovi vedno mračnejše nebo. Po tihem zraku se preletavajo lahni vetrovi, a kadarkoli prilete, se vzdigne odpadlo listje pod drevjem s tihim šumljanjem kot oblaček prahu, poplazi se malo nad zemljo, pa zopet oteži, zamre in zopet pade.

(Konec prih.)

hišo in zemljo ter dr. Predavca, ki je na račun stranke kupil veliko posestvo.

+ **Sodno postopanje.** Listi poročajo, da je vlada sklenila uvesti proti Radiću sodno postopanje radi njegove propagande v inozemstvu.

+ **Konferenca narodnih manjšin.** Radić je zasnoval z nekimi nemškočeškimi politiki konferenco narodnih manjšin, ki naj bi se vršila čez nekaj tednov na Dunaju. Kakor je izjavil Radić v nekem dunajskem listu, bodo na to konferenco povabljeni zastopniki manjšin v nasledstvenih državah avstro-ogrske monarhije, torej iz Českoslovaške, Poljske, Jugoslavije in Romunije, z drugimi besedami zastopniki Slovkov, Nemcev, Mažarov, Bolgarov, Rusinov, Hrvatov, Slovencev, bosenskih mohamedancev in makedoncev. Sodelovanje bo dopuščeno tudi Turkom iz Srbije, Arnavtom in Črnogorcem. Radić izjavlja, da se konferenca ne bo bavila z državnimi mejami, ampak s sistemi posameznih vlad, ki kljub določilom mirovnih pogodb povsod tlačijo manjšine. Konferenca namerava svoje zahteve predložiti društvu narodov. Kakšen bo uspeh konference, je seveda zelo negotovo.

+ **Po 9000 dinarjev na mesec** so dobivali naši poslanci dnevnic zato, da jih bomo zopet volili. Ali jih bomo reš? Če bi tisti denar vsaj v kak dober namen dali, bi bilo vsaj kaj koristi, tako pa nimamo nobene.

+ **Cepljenje in druženje.** Demokrati disidenti, ki so svojčas izstopili iz demokratske stranke radi Sv. Pribičevića in se zbrali okoli zagrebške »Slobodne Tribune« v stranko »srednje linije«, so se zopet vrnili v demokratsko stranko, ko se je Pribičević s tovariši odcepil od demokratske stranke.

+ **Združitev narodno-napredne stranke z radikalno stranko.** Današnji »Narodni dnevnik« objavlja nastopno: »Sinočnji zbor zaupnikov Narodno-napredne stranke v Ljubljani je soglasno napravil sledeča sklepa: Zbor zaupnikov Narodno-napredne stranke je dne 23. aprila 1924 sklenil soglasno, da se Narodno-napredna stranka združi z Narodno radikalno stranko. Načelstvu NNS se naroča, da naznani ta sklep s posebnim proglasom somišljenikom NNS ter ga sporoči glavnemu odboru Narodno-radikalne stranke v Belgradu. Zaradi izvedbe fuzije naj stopi načelstvo NNS v stik s predsedstvi okrožnih odborov NRS za ljubljansko in mariborsko oblast kakor tudi Mestnega odbora v Ljubljani. Zbor zaupnikov Narodno-napredne stranke popolnoma odobrava stališče in postopanje načelstva in odbora Narodno-napredne stranke v zadevi ljubljanskega skupščinskega mandata: zbor zaupnikov ugotavlja, da je ljubljansko vodstvo Jugoslovanske demokratske stranke enostranski in iz ničevih razlogov kršilo pogodbo od 19. februarja 1923, na čije izpolnitvi je vztrajati slej ko prej. Odgovornost za vse posledice vsled neizpolnitve pogodbe pade izključno na vodstvo JDS v Ljubljani.«

+ **Samostojen nastop slovenskih republikancev pri volitvah.** Kakor poročajo listi, namerava pri prihodnjih občinskih volitvah nastopiti republikansko-federativna skupina, ki se zbira okoli »Autonomista«, samostojno v vseh onih občinah, v kate-

rih obstojajo »republikanske krajevne organizacije.«

+ **Proti zlorabi cerkve.** Petkova »Samouprava« navaja naš članek iz duhovniških krogov, v katerem se protestira proti izkoriščanju cerkve in duhovščine v strankarske namene. »Samouprava« pristavlja, da mora načelo svobode pripadništva k politični stranki veljati za vsako stranko, ki ni protiverska po svojem delu in svojih načelih, kar je tudi naš list zapisal. »Samouprava« pravi, da je proti temu, da se proti cerkvi in duhovščini uporabljajo od strani države izredna sredstva, pač pa je zato, da uživa cerkev pomoč države, vendar pa mora cerkev pustiti svobodo političnega mišljenja vsakemu državljanu in ne sme nikogar siliti v določeno politično stranko ter nikogar prisiliti, da ima določeno politično mišljenje. »Samouprava« pravi, da bi radikalna stranka, ako bi nastala v naši državi nevarnost za kako cerkev, prva in najodločnejše branila njeno svobodo, bo pa najodločnejše nastopala proti vsakim zlorabam cerkve. — Mi od svoje strani pristavljamo, da je sv. stolica ponovno naglašala, zlasti v svojih poslanicah na italijansko duhovščino, da se ne smejo načela kakor politične stranke zamenjavati z nauki in ustanovami cerkve, ter je šla celo tako daleč, da je priporočala duhovščini, naj aktivno ne posega v politiko, da bi ne zbujala videza, kakor da se hoče cerkev eksponirati za gotovo politično stranko. Seveda je res, da izrabljajo gotove stranke cerkev in katoliške dogme ter nauke kot izključno agitacijska sredstva v svoje strankarske namene, kar je seveda tem hujša zloraba, ker uživajo te stranke podporo gotovih podrejenih cerkvenih krogov, ki mogoče pomotoma sodijo, da bodo na ta način lažje uveljavili v javnosti krščanska moralna načela. Radi tega pa se strankarski grehi tudi pripisujejo kot krivda duhovščini, ki trpi s cerkvijo vred na ugledu pri vernikih, ki so slučajno drugega političnega naziranja. Stališče sv. stolice je popolnoma pravilno, zakaj nikjer ni rečeno, da živi v stranki, ki pravi, da se bori za krščanska in katoliška načela, v resnici tudi krščanski in katoliški duh.

+ **Ali je narodnost vražje delo?** V Trstu izhaja »Mali list«, ki ga piše bivši državni poslanec Virgilij Šček. Ta list je zapisal pred dnevi: »Nacionalizem je vražje delo. Mi smo načelno proti nacionalizmu. Mi se moramo boriti za pravico v smislu Krekovih načel ter povsodi pobijati nacionalizem.« Po tej pisavi izgleda, kakor da bi bil pokojni dr. Krek proti nacionalizmu. Tega pa dr. Krek nikdar ni izjavil, pač pa je vedno grajal šovinizem, kar pa se ne pravi pobijati nacionalizem. Sploh opažamo, da ljudje, ki imajo stike z SLS, radi podtikajo besede, ki nikoli niso bile izrečene. Narodnost ne more biti vražje delo, ker je materinski jezik ustvarjen po božji volji in je radi tega tudi naša dolžnost, da ga čuvamo in gojimo. Kar zahtevamo zase, moramo seveda priznati tudi sosedu. Taka pisava pa, kakor smo jo zgoraj navedli po »Malem listu«, pa more le škodovati našemu ljudstvu v Primorju, ki je že dovolj potrto in zapuščeno, ker more le zbuhati mnenje, da je najbolje udati se raznarodovanju, ker je narodnost itak — vražje delo.

Po svetu.

* **K volitvam v Italiji.** V polemiki s »Slov. Narodom« glede krivde neugodnega izida državnozborskih volitev v slovenskem Primorju odgovarja pretekli teden tržaška »Edinost« tako: »Povsem krivo je, če se iz dejstva, da je bilo po posameznih naših vaseh oddanih več ali manj fašistovskih glasov, sklepa, da se je fašizem »zajedel« v naše ljudstvo. Gospoda v Ljubljani ne vedo, kaj je fašizem, kakih metod se poslužuje in kako moč ima njegov pritisk! Če bi se zavedali tega, bi razumeli in uvaževali položaja in okoliščine, pod katerimi mora naš človek na volišče. Seveda obžalujemo tudi mi, da

se je tu pa tam nekoliko naših ljudi udalo pritisku. Sicer pa se v ogromni večini naših občin lahko na prstih seštejejo tisti naši, ki so oddali svoj glas za fašiste, dasi so fašistovski potentati grozili celim vasem: če ne bo oddanih vsaj toliko in toliko glasov za fašistovsko stranko, izgubijo vsi domači obrtniki koncesije, vojni invalidi pokojnine, se ne izplača vojna odškodnina itd. Kaj pa da pomenja izguba obrtnih koncesij za našo stvar po vaseh, to vemo mi dobro po mnogih izkusih. O tem priča marsikateri italijanski obrtnik, ki se je vgnezdil v naše kraje in prišel na mesto izpodrinjenega domačina.

Resnica je torej, da so se skoraj vse naše vase nahajale v položaju nekakega silobrana. Vaščani so se v mnogih krajih morali kar dogovoriti med seboj, koliko glasov naj se odda fašistom, da se tako izognejo povolitvenemu maščevanju! Ogromna večina slovenskih fašistovskih glasov spada v to vrsto.«

* **Zagrebški župan pri papežu.** Pretekli teden je sprejel papež v zasebni avdienci zagrebškega župana Heinzla s soprogo. Papež se je zagrebškemu županu zahvalil za sodelovanje zagrebške občine pri evharističnem kongresu, informiral se o zdravju nadškofa dr. Bauerja ter podelil mestu Zagrebu povodom velikonočnih praznikov svoj papeški blagoslov.

* **Redukcija uradnikov v Italiji.** V drugi polovici l. 1923. so v Italiji odpustili iz službe 32.117 državnih uradnikov.

* **Komunistična občinska uprava.** Znano poljsko industrijsko mesto Zyrardow si je kot prvo mesto na Poljskem izvolilo popolnoma komunistično občinsko upravo. Za župana je bil izvoljen nek krojač, za podžupana nek brezposelni, med drugimi občinskimi

svetovaleci so en strojar, en tkalec in en kovač. Meščanski volilec so se volitev večinoma vzdržali, medtem ko so volili socialisti za komuniste.

* **Helenska republika.** Končni izid plebiscita v Grški izkazuje 755.748 glasov za republiko, proti pa 321.391.

* **Zapuščina Stinnesa.** Pokojni nemški industrijalec Hugon Stinnes je zapustil 750 milijonov zlatih mark premoženja.

* **Tajna društva v Rusiji.** Londonске »Times« poročajo preko Rige, da je sovjetska vlada začela zelo živahno zatirati tajne organizacije in društva v Rusiji. Ta društva so se zadnji čas zelo razmnožila tako, da se je njihov vpliv pričel kazati že v javnem življenju. Podobna so onim tajnim organizacijam, ki so povzročale nemire in vstaje v času carske Rusije, a sedaj so seveda zelo delavne tajne organizacije proti sovjetski oblasti. V teh organizacijah je kakor nekdanj pod carskim režimom največ mladih ljudi obojega spola. V njih vlada ista borbenost in razpoložnje. Pred dnevi je ruska vlada izvršila v vseh delih Rusije številne aretacije članov teh tajnih organizacij ter je bilo izrečenih tudi več smrtnih obsodb.

Domače vesti.

— **Vse p. n. naročnike, ki naročnine še niso popolnoma poravnali in so na zaostanku prosimo, naj to čimprej store, da ne bomo prisiljeni ustaviti jim pošiljanje lista. Kdor nima poštno položnice, naj to sporoči naši upravi.**

— **Danes je štiriletnica,** ko je na Zaloški cesti obležalo od strelov orožnikov 13 mrtvih, 24 težko in 40 lahko ranjenih delavcev, ki so se borili za zboljšanje svojega gmotnega stanja. Takrat je bil prometni minister dr. Anton Korošec, pokrajinski namestnik pa dr. Janko Brejc, ki oba trdita danes, da se borita za samoupravo in samovlado ljudstva.

— **Naseljevanje v Ameriki** bo po novem ameriškem naseljeniškem zakonu znatno omejeno. Kolikor je mogoče presoditi, se bo v bodoče smelo iz Jugoslavije izseliti v Ameriko na leto samo okoli 1051 ljudi namesto dosedanjih 6426.

— **Umrl je dne 23. t. m. g. Anton Vilfan,** bivši dolgoletni župan ter splošno znani posestnik in gostilničar pri Alešu na Ježici. N. v m. p.!

— **Pot za mlekarice.** Mestni magistrat ljubljanski dovoljuje do preklica mlekaricam, vozečim iz Št. Vida, vožnjo z ročnimi vozički po hodniku od pivovarne »Union« pa do železniškega prelaza in sicer na strani pivovarniških poslopij. Hodnik ob velesojmu je prihranjen izključno samo pešcem. Dovoljenje se nanaša samo na običajne ročne vozičke, v katerih se prevažajo mleko, z vsemi drugimi se mora voziti po cesti.

— **Velikonočna čestitka kralja vojski in mornarici.** Kralj je izdal za velikonočne praznike nastopno naredbo: Oficirjem, podoficirjem, kaplarjem, redovom in uslužbencem obeh veroizpovedi vojske in mornarice čestitam svetli praznik Kristusovega Vstajenja z željo, da nam ostanejo sijajne odlike naših prednikov in starejših tovarišev v trajnem spominu in da nam bodo vzpodbuda za nova dejanja, za srečo in napredek naše mile domovine. Vse vas pozdravljam z običajnim krščanskim pozdravom: Kristus je vstal, moji dični junaki! — Aleksander.

— **Kralj in kraljica na Bledu.** Iz Belgrada poročajo, da prideta kralj in kraljica letos preje nego običajno na Bled. Od tu se podata dne 26. maja na službeni obisk v Pariz. Kraljeva garda je baje že dobila nalog, da do 15. maja odpošlje svojo četo za Šuvobor na Bledu.

— **Likvidacija oddelkov ministrstva trgovine in industrije.** Kakor poročajo, je na nedoločen čas podaljšan rok za likvidacijo oddelkov ministrstva trgovine in industrije v Zagrebu, v Ljubljani, Splitu in Sarajevu. Likvidacija ima izvesti za to pristojni veliki župan.

— **Izvrševanje razzodb prečanskih sodišč v Srbiji.** Kasacijsko sodišče v Belgradu je na poziv ministra za pravosodje v svoji plenarni seji z dne 11. marca t. l. pod št. 2197 izreklo, da se morajo na teritoriju bivše kraljevine

Srbije izvrševati razzodbe »prečanski« sodišč. Za ta sklep je bil že skrajni čas, ker doslej srbske oblasti in sodišča niso priznavale razzodb naših sodišč, kar je prišlo v prid zlasti dolžnikom v Srbiji.

— **Razbito Davidovićevo zborovanje v Subotici.** Ljuba Davidović je prišel s svojimi poslanci-somišljeniki v soboto zvečer v Subotico. Po prihodu je odšel Ljuba Davidović v dom demokratske stranke v Subotici. Med potoma so mu prirejali demonstracije samostojni demokrati, radikali in večje število Bunjevcev in vzklikali: »Dol z Radićem!«, »Živijo Pribičević!«, »Živel Pašić!«. V dvorano bioskopa Liska, kjer bi se naj bilo vršilo zborovanje zaradi slabega vremena, je prišlo večje število nasprotnikov Davidovića in opozicijskega bloka. Ko je predsednik krajevne organizacije Milivoj Popović hotel otvoriti zborovanje, so samostojni demokrati z radikali, ki so bili navzoči v dvorani, začeli kričati: »Doli z Davidovićem!«, »Živel Pašić!«, »Živel Pribičević!«. Vsi poskusi Milivoja Popovića, da otvori zborovanje, so ostali brezuspešni. Pozvana je bila policija, da intervenira. Prišlo je do spopada med policijo in onimi, ki so ovirali zborovanje. Nekaj oseb je bilo težko ranjenih. Zborovanje se ni moglo vršiti, ker je bilo število nasprotnikov v premoči. Ljuba Davidović je krenil s svojimi poslanci v stanovanje krajevne organizacije ob hrupnih demonstracijah svojih protivnikov. Na konferenci, ki je bila potem v klubu demokratske stranke v Subotici, je bila sprejeta resolucija, v kateri je rečeno, da je konferenca demokratov iz Subotice in subotičke okolice sklenila, da se odobrava delo načelnika demokratske stranke, obsoja pa nasilno delovanje Pribičevića in Pašića.

— **Razpis mest za državne cestarije.** V področju gradbene direkcije za Slovenijo v Ljubljani je popolniti 24 mest državnih cestarijev in sicer v okrožju gradbenih sekcij v Ljubljani, Kranju, Novem mestu in Murški Soboti. Prošnje je vlagati do 30. aprila.

— **20-milijonski kredit za sušaško pristanišče.** Na velikonočni ponedeljek je posetil finančni minister Stojadinović Sušak. Pri tej priliki si je ogledal sušaško pristanišče. Vlada namerava baje dovoliti za izgradnjo sušaškega pristanišča in za tozadevne naprave, kakor mostove, keje, ceste, dvigala in železniške proge 20-milijonski kredit.

— **Interkonfesionalni zakon.** Komisija ministrstva ver za končno redakcijo interkonfesionalnega zakona, ki deluje pod predsedstvom dr. Alanovića, je poverila zbiranje materiala glede katoliške cerkve načelniku katoliškega oddeljenja ministrstva ver dr. Lazareviću. Čim bo zbran ta material, se pristopi k definitivni redakciji zakona.

— **Gradba železnice Ormož-Ljutomer-Murska Sobota** dobro napreduje. V enem tednu bodo gotova dela z naspom. Tudi gradba železniškega mostu preko Mure lepo napreduje. Dela na tem mostu zaposlujejo po dnevi in

po noči preko 100 delavcev. Proga bo morda izročena prometu že tekom letošnje jeseni.

— **Draginjske doklade za duhovnike.** S posebno uredbo se imajo urediti draginjske doklade za duhovnike. V ministristvu za vere se je sedaj dovršila uredba o draginjskih dokladah za vsa veroizpovedanja, ter se je ta uredba izročila vladni, ki bo o tem sklepala na eni od prihodnjih sej.

— **Koliko je bolnic v naši državi?** Po uradni statistiki imamo v naši državi 163 bolnic z 18.648 posteljami. Po pokrajinah so bolnice razdeljene takole: v Sloveniji jih je 22, v Srbiji 55, na Hrvaškem in Slavoniji 32, v Bosni in Hercegovini 29, v Banatu 22, v Bački in Baranji 12, v Črni gori 7 in v Dalmaciji 5. Na vsakih 1000 prebivalcev bi morale priti 4 postelje. Da se ta nedostatek odpravi, bi se moralo ustanoviti še lepo število bolnic. Troški bo znašali 1173.600.000 Din.

— **Kongres vojvodinskih mest.** Vojvodinska mesta Novi Sad, Subotica, Sombor, Senta, Stara Kaniza, Veliki Bečkerek, Velika Kikinda, Vršac, Bela crkva in Pančevo

so sklenila, da prirede skup. konferenco dne 8. in 9. maja v Pančevu. Na kongresu se bo obravnavalo vprašanje avtonomije vojvodinskih mest. Poleg tega se bo na kongresu osnovala zveza vojvodinskih mest s posebnim delokrogom. Zveza bo delovala neodvisno od zveze jugoslovanskih mest, ki je bila osnovana za Slovenijo in Hrvaško. Kongresu vojvodinskih mest bo prisostvoval tudi zastopnik ministrstva notranjih zadev.

— **Inozemsko posojilo belgrajski občini.** Neka angleška bančna skupina je ponudila belgrajski občini posojilo 400 milijonov dinarjev po kurzu 83, za 8 odstotne obresti in proti odplačilu tekom 30 let. Občina je ponudeno posojilo odklonila, ker dobi za svoje komunalne naprave od uprave fondov 30 milijonov in od države 9 milijonov dinarjev.

— **Iz belgrajskega življenja.** »Beogradski dnevnik« je pred dnevi zabeležil, da je v znanosti belgrajski nočni kavarni dejal gospodar natakarkju: »Ti pazi na onega gospoda, ki sedi poleg vrat. On se predstavlja za klerikalnega poslanca, naročil pa je limonado.«

Gospodarstvo.

g **Živinski sejmi v Ljubljani** so zopet dovoljeni.

g **Razstava v Šmihelu.** Polletni gospodarski tečaj v zavodu šol. sester v Šmihelu se je zaključil z razstavo del gospodinjskih gojenk. Razstava je bila prirejena jako okusno in je izzvala splošno priznanje. Tu so se videli izdelki gojenk v kuharski umetnosti, najrazličnejša ročna dela: kot garniture za spalnice in jedilnice, zastori in razne drobnarije. Poskušale so se tudi v šivanju perila, oblek, posteljnih odevi in delale so celo žimnice. Popolnega priznanja je vreden uspeh tega polletnega gospodinjskega tečaja.

g **Poljedelske razstave.** Ministrstvo za poljedelstvo bo jeseni priredilo v vseh večjih mestih in državi poljedelske razstave raznih panog poljedelstva, katerih namen je, poučiti poljedelce, kako je najintenzivneje obdelovati zemljo.

g **Izkoriščanje državnih gozdnih posestev.** V ministristvu gozdov in rudnikov izdeluje posebna komisija načrt zakona o eksploataciji velikih gozdnih posestev, ki so v državni lasti. Načrt bo v najkrajšem času končan. Predno bo pa načrt predložen v odobrenje narodni skupščini, bo pregledan še od raznih strokovnih komisij.

g **Prepovedan prevoz vžigalic.** Uprava monopolov je izdala naredbo, po kateri je izza 10. t. m. prepovedan prevoz vžigalic iz ene pokrajine naše kraljevine v drugo.

g **Zastajanje izvoza v Sloveniji.** Trgovina v Sloveniji zaznamuje zelo slabe rezultate, katerim je v veliki meri krivo pomanjkanje gotovine. Izvažajo se skoro edino les v Italijo in deloma jajca. V minulem tednu je šlo tudi nekaj kislega zelja v Francijo.

g **Zetev tobaka.** Največ tobaka pridelava v naši državi južna Srbija. Celotna produkcija v državi je znašala leta 1922 10.000.864 kg, leta 1921 pa 4 milijone 680.000 kg. Letošnja zetev (1923), ki je tudi kvalitativno mnogo boljše od prejšnjih, cenijo na 18.000.000 kg. Odkupne cene so se radi izborne kakovosti letošnjega pridelka skoro podvojile, radi česar je tudi med seljaštvom mnogo več interesa za gojenje tobaka. To je zelo razveseljivo, kajti naš to-

bak je radi svoje odlične kakovosti zelo priljubljen v inozemstvu in je tako prav dobro izvozno blago.

g **Zagrebski velesojem** se vrši letos od 27. aprila do 5. maja. Z sejmsko legitimacijo se dobi za poset Zagrebskega zborja, kakor se imenuje zagrebski velesojem, polovično vožnjo na železnicah in parnikih.

g **Izvoz jaje.** Leta 1923. so izvozili iz Jugoslavije 17,5 milijonov kg jaje v vrednosti 530 milijonov dinarjev.

g **Čiščenje vina z želatino.** Želatina (žobica ali francoski lim) jemlje vinu črno vino, barvo in nekoliko tudi duh. Zato se rabi le pri belih in mladih vinih. Želatina se za čiščenje pripravi takole: Za vsakih 100 litrov vina se odvaga 10—12 gramov želatine. Nato se želatina namoči 24 ur v mrzli vodi. V tem času se trda želatina zmehča, mrzla voda se odlije in želatina zreže na drobne koščke. Nato se polije vsakih 10 gramov želatine z enim kozarcem vrele vode in toliko časa meša z žličko, da se raztopi in ohladi. Ta raztopina se vlije v čist škaf in se ji pridene po 2—5 litrov vina. Potem se vzame čista olupljena brezova metlica in se z njo čistilo toliko časa meša in pretepa, da postane belo in gosto, kakor smetana. Na vse to dolivaš vina, dokler postane škaf poln take bele smetane. Ko je čistilo pripravljeno, je treba iz soda odvzeti 1 ali 2 škafa vina in ga napolniti z razpenjenim čistilom. Ko je čistilo v sodu, ga je treba dobro premešati. Pri manjših sodih je najbolje, če sod zamesimo in ga semtertje valjamo. To vino pa ne sme biti bolno, in če se ni bilo pretočno, se mora prej enkrat pretočiti. Ko smo vino v sodu dobro premešali, zalijemo sod z odvzetim vinom in dobro zabijemo. Dobro je, ako sod s kladivom potrkavamo par dni, da se čistilo vleže na dno. Potem pustimo kakih 10—14 dni na miru, da se popolnoma poleže in nato pretočimo v nekoliko zažveplan sod. Želatino rabimo posebno pri vinih, kjer hočemo odstraniti kak neprijeten duh.

g **Kako odpravimo uši s prašičev.** Ušivi prašiči se slabo razvijajo in zastajajo v rasti, zato moramo skrbeti, da uši takoj, čim se pojavijo, odpravimo. Najboljše sredstvo za odpravo uši je tobačni izvleček, kateri se dobi v tobakarnah. Na 1 liter vode pri-

mešamo 2 žlici tobačnega izvlečka in s tem močno drgnemo prašičjo kožo. Uši, katere ta voda zmoli, gotovo poginejo. To se ponavlja vsakih 5 dni, dokler se popolnoma ne zatrejo. Seveda je treba paziti v hlevu tudi na snago, ker drugače se bo ušivost ponovila.

g **Obtok bankoveev v naši državi** je znašal po izkuzu naše Narodne banke z dne 15. aprila za 5592,6 milijonov dinarjev. Od zadnjega izkaza je

obtok nazadoval za 63,5 milijonov dinarjev.

g **Uradni tečaj za mesec maj:** napoleondor 282, zlata, turška lira 319, funt 438, dolar 80, 10 fran. frankov 500, 100 švicarskih frankov 1410, 100 drahem 150, 100 italijanskih lir 355, 100 Kč 236, 100 mK 0.105, 100 lejev 42, 100 levov 58, 100 peser 1100, 100 holandskih forintov 2975, 100 aK 0.113, 1 milijon poljskih mark 9, 100 belg. frankov 424 Din.

Raznoterosti.

r **Svetovno gospodarstvo v ameriških rokah.** Zedinjene države severne Amerike so hitro prebolele povojno krizo, kolikor jih je sploh zadela. Za preteklo leto naznanjajo ameriška poročila splošno polno zaposlenost delavskih moči. Povsod se beleži produkcijski rekord tako v gradbi in kovinski industriji, tako v železniškem prometu, kakor tudi končno v naraščanju prihrankov v vseh denarnih zavodih. L. 1913. so producirale Zed. države okoli 60 milijonov ton jekla in železa, lansko leto pa 85 milijonov. Ameriška produkcija na jeklu in železu je od leta 1913. narasla za 34%, evropska pa je padla za 42%. Pred vojno je bila Evropa merodajni producent jekla in železa, danes je to Amerika. Ako pojde tako naprej, bo diktirala cene Amerika polagoma na vseh važnejših poljih gospodarskega življenja. V ameriških delavnicah se dela dandanašnji z nepeto intenzivnostjo, da evropski opazovalec kar ostrmi. Američan dela na sploh mnogo dalje časa kot Evropejec.

»Labour Rewiev« priobčuje uradne podatke, raztezajoče se na vse ameriške industrije in obsegajoče okoli 10 milijonov delavcev, ki kažejo, da niti polovica tega delavstva ne pozna tedna z 48 delovnimi urami. Več nego 50% vseh ameriških delavcev dela več nego 48 ur, 36% celo več nego 54 in 12% več nego 60 ur. V nobeni ameriški industriji se ne dela povprečno 48 ur, pač pa 52, 54 in še več. Niti v težki industriji ni 48-urnega dela na teden. V železni in jekleni industriji, ki šteje okoli pol milijona delavcev, dela samo 19% 48 ur na teden, 4% delajo 48—54 ur, 33% 54—60 in polnih 44% nad 60 ur. Američan se polašča svetovnega gospodarstva in se smehlja evropskemu prepiru za časa najhujše gospodarske krize, ali je zdravo in koristno par ur dnevno več delati ali ne?

r **Remington umrl.** Iz Newyorka poročajo, da je izumitelj po njem imenovanega pisalnega stroja Remington v starosti 95 let umrl. Svoje premoženje je zapustil baje nekemu vsenčiču.

Tržne cene.

Vino. Zaradi hude zime je pri nas kakor v inozemstvu marsikje vinska trta pozebla. Posebno tožijo češkoslovaški, mažarski in avstrijski vinogradniki. V naši državi je zima napravila največ škode v Sloveniji. Vinska tržišča počivajo skoro popolnoma. Podobno je položaj tudi na zunanjih trgih, kjer istotako tožijo o vinski krizi. Cene so pri nas nespremenjene. Ne izvažajo se skoro nič. Iz Zedinjenih držav prihaja doslej še nepotrjena vest, da je senat države Newyork pripravljen dovoliti vživanje piva in lahkih vin. Ako se ta vest izkaže za točno, si bodo morali naši vinski izvozniki poiskati stikov s tamošnjimi uvozniki, ker ima naša država mnogo dobrih lahkih vin.

Živina. Na živinskem sejmu v Ljubljani so bili pretekli teden: voli I. vrste kg po 13,50 Din, II. vrste po 12,50 Din in III. vrste po 11 Din. Krave klobasarice so bile po 8—9 Din, prašički po par po 800—1000 Din. — Na mariborskem živinskem sejmu 22. t. m. so bile te-le cene za kg žive teže: debeli voli 12—13 Din, poldebeli voli 11,25—12, plemenski voli 10—11,25, biki za klanje 7,50—12, debele

klavne krave 10—12, plemenske krave 9 do 10, krave za klobasarje 7—8,25, molzne krave 9—11,50, breje krave 9—11,50, mlada živina 9—12,50 Din. Meso volovsko I. 25—27, II. 22—24, telečje meso I. 30, II. 26, svinjsko sveže 30—40 Din.

Krma. Zagrebske cene: neprešano seno 100—150, slabše 80—100, slama 75—100 Din za 100 kg.

Vinogradniške potrebščine pretekli teden: bakrena galica 9,5—10 Din, natrijev triosulfat 6,0—7 Din, galun 5,5 do 6 Din, žveplo »Floristella« 3—3,25 dinarjev za kilogram.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Priporoča se mizarstvo

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalka zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in proračuni brezplačno.

Hranilni in posojilni zavod

r. z. z o. z.

v Ljubljani na Dunajski cesti štev. 23

sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno prostost hranilnih vlog.

Vloge na tekoči račun, najugodnejše po dogovoru.

Daje posojila proti popolni varnosti, najkulantnejše.

Uradne ure od 9. do 12. dop.